

GAZETA DATCANILOR III

● REVISTA ILUSTRATA PENTRU TOTI ●

GAZETA DATCANILOR III

Ese la 5 și 20 a fie-cărei luni.

Abonamentul: 10 lei pe an, pentru Transilvania 5 florini, pentru străinătate 12 lei.

A se adresa tot ce privește Redacția și Administrația Directorului-fondator și proprietar al „Gazetei Sătenului” C. C. Datculescu, R.-Sarat.

Kocsis Pal către Români.

Dacă mai stau de vorbă cu voi Români, nu e pentru că aş vrea să vă conving despre supremația noastră în toate prvințele, căci asta o știți și-o simțiți voi din destul, dar vreau, ca prin răspunsurile ce ați început a-mi da, să se convingă lumea civilisată, și cu deosebire aceia, cari vi s'ar pare vouă că vă susțin, cât sunteți de mari în vorbe și cât de mici în fapte.

Când cetesce cine-va gazetele ungu-reșci cunosc de departe, că acolo scriu niște oameni conșcii de puterea lor reală. Vede numai de cât că gazetarii unguri aparțin unui popor, care nu vorbește așa de firm din cauză că a ajuns la uă putere ôre-care, dar eu deosebire fiind că și cunosc poziția lor neatacabilă într'un viitor îndelungat. Noi din partea voastră ne-am putea culca chiar de pe acum, căci nu există popor mai frieos de cât Români în lumea asta! — Voi vă bazați pe numărul voștru preponderant! Ei bine, dragii mei, tocmai asta probază slăbiciunea voastră. Un cioban nu conduce mii de oi fără să aibă necesitate nici chiar de ciomag? Vouă vă lipsește din cap untul de lemn necesar la ungerea osielor, de aceea mergeți mai mult aprinși de cât liniștiți, și din inimă vă lipsește tot ceea ce constituie motorul unei singure fapte eroice.

După răspunsul Dacoromânului aş fi tăcut pôte, pentru că acela tot mi se părea mai raționabil și aplicat a recunoșce ôre-care supremație la unguri; dar în urma amestecului domnului Ciocănel, m'am simțit pus în mișcare fără voia mea, unor ast-fel de aberațiuni trebuie să pun cap odată pentru tot-d'auna. Răspunsul acestui om nici n'ar fi trebuit publicat, pentru că se basază numai pe trecut, și pentru ast-fel de lucruri învechite nici antiquarii nu mai dau un ban măcar. Ba nici măcar cei cu present nu se pôte dice cu securitate, că au un viitor, dar voi, cari în present nu sunteți nimica.

Ori de câte ori vine vorba despre valoarea voastră, lucrul cel d'ântei, care 'l spuneți, este, că sunteți descendenții bravilor Romani.

Eu nu vă disput originea, ba-mi face multă plăcere, când ved, că niște descendenți ai Romanilor, cari pentru noi ar fi putut deveni periculoși, au cădut atât de rău! Traian, când v'au adus aici în Carpați, a semănat cu un negustor, care și-arunca o parte mare din capitalul său în apă. Dar eu cred, că Traian, când v'au scos din imperiul roman, a făcut ca un guvern, când scôte nisece monete tocite din circulație; deosebirea este, că monetele tocite nu-și perd de cât o mică parte din preț, pe când pe voi v'au considerat ca pe un lucru de nimic, precum și sunteți!

Nemții au bătut pe Francezi, dar

cu toate acestea la cești din urmă sunt încă destule lucruri de admirat; dar spuneți-mi, ce admiră lumea la voi? cel mult naivitatea, că sunteți tari în iluziuni!

Ciocănel dice, că n'avem drept asupra Transilvaniei, *fiind-că am cucerit-o*. Dar pentru Dumnezeu, spune-mi d-le Ciocănel, Domnia Ta, care ești atât de mare juriconsult, cine poate disputa dreptul celui mai tare, cine? Ne-am lovit de piepturile a mii de Români și-am rămas învingători. Adecă noi ceștia loviți am rămas triumfători! N'aveți de cât să vă loviți și voi de piepturile noastre pentru a învinge, cine vă oprește?

Pân'atunci însă stătuți pe frații voștri din Ungaria să se porțe bine, să nu facă larmă, pentru că noi ungurii suntem oameni de ordine și nu ne trebuie oșpeți rău crescuți în țara noastră. Afară nu-i vom da, pentru că avem trebuință de ei, dar ne-ar părea rău, când am fi siliți să întrebuițăm mijloace brutale, pentru a-i pune în respect; violența nu se prea potrivește cu natura ospitală și tolerantă a ungurului, dar aduși la extrem nu vom putea alt-fel. Noi nu vrem altceva, de cât să-i auzim odată pe toți vorbind ungurește și atunci las pe mine, dacă nu se vor simți mai fericiți și mai mândri sub farmecul acestei limbi energice. Nici eu nu dic, că limba ungurească e frumoasă, dar are un ce, care nu l'are nici o limbă din lume și cine știe odată limba ungurească acela nici nu mai vorbește altă limbă în viața lui și cu timpul — bun e Dumnezeu, meșter e dracul! — limba noastră providențială are să ia locul celei franceze și dacă în locul Volapucului se introducea limba ungurească astăzi și Congolanii o sciau, fiind o limbă foarte simpatică.

Românii urăsc națiunea ungurească numai până nu le cunosc limba: odată în posesiunea acestei limbi se încovăie sub farmecul ei ca o amantă în brațele unui amarez înfocat „*bizon Isteu!*“

Dice Ciocănel, că după ce forța armelor vă va da înapoi Dacia, cine ne va mai întreba pe noi? Natural! și eu dic așa, dar pân'atunci tot ne veți mai face onórea, a ne întreba de una și de alta, nu e așa? Pretindem noi ceva mai mult? Și dacă astăzi există neînțelegeri între noi, această se întâmplă numai din vina voastră, fiind-că vă încercați a face multe lucruri, fără a ne întreba mai întâi pe noi, și încă vă mai mirați, că ne supărăm? asta probéză, că nici nu sunteți conșcii de drepturile și datoriile voștre. Chiar străbunii voștri diceau, că numai o slugă bună poate fi orecând stăpân bun. Voi pân'acum prin purtarea voastră necuviincioasă ați dovedit sau că nu sunteți adevărații descendenți ai Romanilor, pe câtă vreme nu țineți cont de sfaturile lor, sau că ați renunțat pentru tot-d'a-una, de a deveni vre-o dată stăpâni pe ceva.

Cine vrea să devină o dată stăpân pe ceva, trebuie mai întâi să se facă stăpân pe sine. Pe voi vă revoltă deja linișcea, cu care discutăm noi cestiunile, cari ne interesază de comun. Asta deja probéză, că n'aveți dreptate. Un om, care se luptă pentru un drept lămurit prin însăși natura lui, nici o dată nu-l vei vedea tulburat, neliniștit și mai puțin infuriat. Voi pentru toate nimicurile vă aprindeți. Nu vedeți de multe ori norii cum se tulbură, cum se învâlmășesc prin vîsduh și câte o dată au aerul de a întuneca lumea pentru tot-d'auna? și cu toate acestea sórele, care stăpânește pământul de mii și mii de ani, stă firm d'asupra și luminează în urma furtunei poate mai cu putere, de cât înainte de ea. El știe foarte bine, că ori cât s'ar încăera între sine acele mici fumuri trecătoare, el tot stăpân are să rămână. Tot așa credem și noi despre națiunile nemaghiare, aceste fumuri trecătoare; de s'ar părea câte odată, că pun totă Europa în mișcare, noi, cari plutim pe deasupra acestor furtuni, rămânem calmi, de óre-ce știm, că amenințările lor de ați se vor în-

frânge mâne sub forța noastră reală și legală, ca aburii revoltați sub rațele descompunătoare ale sôrelui.

Ungurii sunt un popor cu viitor mare, asta e voința providenței, pentru că precum v'am spus în prima mea scrisoare — noi, ce e drept, mult nu ne-am opintit în timpul din urmă, hegemonia asupra Austriei ne-a cădut din cer precum cade o pară delicioasă în gura unui om, care dorme sub par cu gura căscată. Pe când voi și *noptea* speculați, cum se vă realcătuți Dacia, și mergeți cu toate astea înapoi nu ea racul, ci ca fulgerul, pe atunci noi numai căscând gura ne cade papricașul de-agata în ea și n'avem de cât să contragem puțin mușchii gâtlegiului pentru a-l espedia la destinațiune.

Voi susțineți, că ați, mâine ne vom duce de unde am venit, pentru că n'am avea pe nimenea, care să ne susțină. Par că noi am fi avut vr'o dată nevoie de cine-va!

Dar cum n'avem pe nimenea, pe catele mele! [proverb românesc, probă că aveți păcate multe!] — Dar n'avem pe Bismark, n'avem pe Italia? și încă aceștia sunt prea fericiți *că ne au ei pe noi!* săracul de mine, că mult vă mai îngrijiți de sôrta noastră, pe când de miseria vóstră nu vă ocupați de loc! Unica vóstră diplomație constă în aceea, că vreți să speriați lupul cu pielea oii. Și chiar dacă ar fi numai frica de voi, care ne face să ne opintim atât, pentru a menține Ardélul, atâta ne ajunge, pentru a deveni inatacabili; *l'avem, vom ști a-l păstra pentru vecie*; voi dormiți și visați mereu, că sunteți domni peste Dacia și vă proorocesc, că sau vă veți trezi ca Ungurii, sau nu vă veți mai deștepta de loc; Ungurii vă țin prea strânși în ghiare, de cât să mai puteți scăpa vre-odată!

Și Transilvania nu ne atrage atât ca pozițiune strategică, noi suntem în câmp deschis mai tari, de cât ori care alt popor din lume în munte; Transilvania ne atrage ca țară poetică și

mai pe sus de toate ne împinge ambițiunea, de a fi stăpâni pe o țară, pe care nici Roma n'a putut-o cuceri nici chiar după o sfortare de 1783 de ani și nouă astă-zi cel puțin nimeni în lume nu ne pôte disputa ca o stăpânim în realitate!

Noi am regretat tot-dăuna, că la prima navălire am dat de pustiul d'între Dunăre și Tisa și-am căutat continuu de-a ne așeza între piscurile falnice ale Carpaților ardeleni. Voi știți foarte bine că noi în 1849 am fost bătuti de Ruși numai fiind-că în Transilvania nu eram tocmai ca a casă și v'avem și pe voi ca dușmani; dar dacă eram încuibati atunci acolo precum suntem astăzi, te asigur — dacă mai e necesar! — că din Ruși, cari au navalit atunci în Transilvania nu-și mai vedeau nici unul patria. Nu vom da Ardélul nici o dată și nimeni cu nici un preț; Asia intrăgă pentru noi nu valorează atât, cât valorează un singur Român maghiarizat din Transilvania, și de aceea avem deja destui, chiar și pe Mitropolitul vóstru din Sibiu, Miron Românul, l'am maghiarizat înainte de a vi-l trimite acolo. — Apoi dacă un Mitropolit e atât de slab de înger, dar apoi ce să mai dicem de cei l'alți sărântoci, cari umblă după pâine, și ómenii în lumea asta mai întei *pâine* caută! Credeți că Românilor flămênți le va fi vre-o dată rușine a mânca pâine ungurească?

Unicul popor din lume, care mănâncă pâine streină și cu toate acestea nu numai că-și păstrează limba, dar o împune chiar stăpânului, este Ungurul. Inchei dar de astă dată, ridicând un toast pentru nemurirea limbei ungureșci. Eljen!

Köcsis Pál.

OVESUL

(Avena)

Ovesul e o cereală ce se cultivă în centrul și nordul Europei și în America; mai

numai pentru hrănirea vitelor și mai ales al cailor pe cari 'i fac vânoși și iuți.

Ovėsul se sémănă și la noi, însă nu pe mare întindere și numai ovėsurile de primăvară, care reușesc cu atât mai bine cu cât primăvara e mai ploioasă și cu cât se sémănă mai de vreme și pământul e mai afănat și mai gras.

Cultura ovėsului e aceeași ca a orđului; 'i priesce fôrte bine în porumbiști. Trebuie a se cosi sau secera când e în pargă căci, alt fel, se scutură lesne și mai ales varietățile ce dau bobul mai mare și mai greu.

Paele de ovės sunt mai bune ca cele de orđ pentru boi și cai. Producțiunea, atât în paiu cât și bóbe, e mai mare la ovės ca la orđ, dar bobul are preț mai mic și d'aceia nu toți agricultorii — mai ales cei de dincoace de Milcov — cultivă ovės, sau prea puțin, pentru trebuințele curței.

Generalmente se sémănă în pământurile cele mai próte și ușore. E bine însă a 'i se da un pământ mai bun și două arături, de óre-ce, prin acésta, se măreșce producțiunea. În unele părți se sémănă dupe ovės grâu și acésta cultură dă fôrte bune rezultate. Se înțelege că tot mai bine e a se pune grâu dupe ovės, de cât grâu dupe grâu, sau a se întârđia — în lipsă de locuri anumite pentru grâu precum subhatele ogorite — până se póte ara în porumbiști.

Ovėsul — contrariu Secărei — trebuie a se sémăna în arătură făcută de curând și în porumbiști și chiar țelini, unde póte da chiar 54 hectolitre la hectar, dacă pământul n'a fost prea uscățiv și sémënța a fost bine cöp-tă, desvoltată și bine conservată, fie în magazii și mai ales în pológe, care nu trebuiesc strânse și prefăcute în snopi până nu se svântă de sóre dupe 2, 3 zile de la cosire.

Paiul de ovės, așa de bogat în substanțe hrănitóre pentru vite, cu atât e mai bun cu cât fusese cosit înainte d'a se cóce desăvêrșit.

Gerul e prea mare la noi și zăpada se așeză prea puțin și neregulat pentru a se pu tea cultiva ovėsurile de tómnă.

Se șcie că cu cât pământul e mai argilos cu atât e mai propriu pentru grâu, cel nișipos pentru secară și cel mijlociu pentru orđ; ovėsul se mulțumesc cu óri-ce fel de pământ; spusei, însă, că cu cât pământul 'i e mai propriu, mai bogat în substanțe alcaline, cu atât recolta e mai mare.

* * *

Ovėsul, pe care nemții 'l numesc *Hafer* și inglezii *oats*, se cultivă mai mult ca plantă pentru bóbe și paiu. Sunt o mulțime de specii și varietăți de ovės. Speciele mai bune, ce cultiv, sunt următórele, pe care le recomand cu deosebire agriculturilor noastre:

Ovėsul de Siberia (*Avena Sativa*). Timpuriu, productiv, viguros. Bobul e alb, mai mare și mai greu ca ovėsurile obicinuite și ca cele ungurești, ce se găsece mai răspândite la noi, deși sunt mai puțin rustice ca ovėsul de Siberia.

Ovėsul de Siberia sau de Camciatea, cum 'i mai dice, e cel mai timpuriu și rodnic ovės din câte există și e eminentamente un ovės de primăvară care, la nevoie, se póte sémăna și mai târđiu. Paiul creșce înalt.

Ovėsul de Tartaria (*Avena Orientalis, A. Tatarica*). Se cóce mai târđiu ca precedentul și cere un pământ mai bunichel. Bobul e negru sau negricios, mare, greu, se scutură mai cu greu, e mai rodnic ca ovėsurile obicinuite, dar nu p'atât ca ovėsul de Siberia. Paiul creșce mai înalt, e mai gros, mai tare. Acésta specie de ovės dă rezultate eșecționale de bune în mărimea, calitatea și cătațimea bóbelor în pământurile bogate.

De cât va timp ovėsul negru e mult căutat pentru hrănirea cailor de trăsuri, de șea, de lux. Acésta se datoréză principiului eșcitant (ațitător) ce se găseșce în pericarpul bobului de ovės negru. Acest alcaloid, numit *avenina*, lucrésă asupra celulelor motrice a sistemului nervos, mai ales când se dă imediat înainte de înhămare calului a mânca acest ovės.

Ovėsul de Tartaria coprinde multă *avenina*, dar și multe substanțe hrănitóre. Se póte da și vitelor, oilor de îngrășat și pásărilor pentru a le face sê ouă mai mult și xai de vreme. Cailor bătrâni e bine a li se da ovėsul hurluit sau muiat în apă caldă.

* * *

Ovėsul coprinde uă specie, care creșce în stare sêlbatecă prin sémênături, resemănându-se singur și aducând depreciare cerealelor cultivate în pământuri uzate unde abundéză. Acesta e:

Ovėsul Sêlbatec, numit de botanici *Avena fatua*; el nu se póte stârpi din un loc de cât lăsându-l de iamaș. Ovėsul sêlbatec când apare prin holde însemnézá că acel pământ are nevoie de odihnă și agricultorul înțelept nu 'l mai cultivă — cât va timp — cu tot felul de cereale, ci cel mult cu porumb.

* * *

Acésta graminee — a căruí nume botanic vine de la latinescul *avo*, a dori; alusiunea fiind făcută la gustul ce au vitele d'a mânca ovės — coprinde și specii ezențialmente furagere, precum:

Ovėsul gălbuiu, (*Avena flavescens*) care dă un fân mărunt, bun și înbelșugător,

iar planta fiind vivace p $\acute{o}$ te a servi și pentru p $\acute{a}$ scut.

Crește repede în orice fel de pământ. Se s $\acute{e}$ m $\acute{a}$ nă 30 kilograme la hectar, litrul de b $\acute{o}$ b $\acute{e}$ c $\acute{a}$ nt $\acute{a}$ nd cam 95 grame.

Ov $\acute{e}$ sul înalt (*Avena elatior*), e tot vivace și încă și mai timpuriu, și mai înalt, și mai rodnic. F $\acute{a}$ nul ce produce e mare și, pentru a fi bun de tot, trebuie a se c $\acute{o}$ si timpuriu.

Acest ov $\acute{e}$ s bun pentru f $\acute{a}$ nețe și locuri de p $\acute{a}$ șciune, impropriu numit *Ray-grass frances*, p $\acute{o$ te crește în orice fel de pământ și în orice parte, numai locul s $\acute{a}$ nu fie prea mocirlos. Se s $\acute{e}$ m $\acute{a}$ nă 100 kilogr. la hectar, litrul c $\acute{a}$ nt $\acute{a}$ rește 150 grame.

* * *

Am d $\acute{i}$ s la începutul acestui articol, c $\acute{a}$ ov $\acute{e}$ sul e u $\acute{a}$ graminee ce se cultiv $\acute{a}$ mai numai pentru hr $\acute{a}$ nirea vitelor prin bobul s $\acute{e}$ u și prin p $\acute{a}$ le și f $\acute{a}$ nul ce d $\acute{a}$. Sunt însă ț $\acute{e}$ ri unde 'i se d $\acute{a}$ și alte întrebunțări.

Ast-fel Scoțianii și Germanii fac supe f $\acute{o}$ rte hr $\acute{a}$ nitoare (mai ales pentru cei slabi) cu b $\acute{o$ b $\acute{e}$ de ov $\acute{e}$ s curățite de c $\acute{o}$ ją. Inglezii și Polonezii fac bere cu semințe de ov $\acute{e}$ s.

Ceaiul sau z $\acute{e}$ ma de ov $\acute{e}$ s, e f $\acute{o}$ rte bun $\acute{a}$ pentru copii; e apoi înmuț $\acute{o}$ re și resolutiv $\acute{a}$ dac $\acute{a}$ se întrebunț $\acute{e}$ z $\acute{a}$ f $\acute{a}$ ina de ov $\acute{e}$ s în cataplasme mucilaginoase. Cei ce sufer $\acute{a}$ de junghuri pot a se t $\acute{a}$ m $\acute{a}$ dui pun $\acute{a}$ nd cataplasme f $\acute{a}$ cute din f $\acute{a}$ in $\acute{a}$ de ov $\acute{e}$ s și oțet, f $\acute{o}$ rte calde.

Dac $\acute{a}$ se fierbe în lapte t $\acute{a}$ m $\acute{a}$ due tusea. Dac $\acute{a}$ se amestec $\acute{a}$ cu vin face u $\acute{a}$ limonad $\acute{a}$ antiseptic $\acute{a}$ și bun $\acute{a}$ în pr $\acute{o}$ triva scorbutului și — în fine — decoctiunea tare de ov $\acute{e}$ s te vindec $\acute{a}$ de colici.

* * *

Ov $\acute{e}$ sul nu e u $\acute{a}$ plant $\acute{a}$ aș $\acute{a}$ rentabil $\acute{a}$ precum sunt cele alte cereale c $\acute{a}$ nd le merg bine. Cu t $\acute{o$ te acestea eu aș $\acute{a}$ dori s $\acute{a}$ u $\acute{a}$ v $\acute{e}$ đ cultiv $\acute{a}$ nduse — în raport cu trebuințele fiec $\acute{a$ ruia — de toți agricultorii.

Ov $\acute{e}$ sul, în'adev $\acute{e}$ r, d $\acute{a}$ cel mai bun nutri ment vitelor at $\acute{a}$ t prin b $\acute{o$ b $\acute{e}$ le sale c $\acute{a}$ t și prin paiul s $\acute{e}$ u. Ov $\acute{e}$ sul nu s $\acute{a}$ r $\acute{a}$ cește at $\acute{a}$ ta p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntul ci 'l cur $\acute{a}$ ț $\acute{a}$ de burueni pe care le n $\acute{a}$ dușește în creșcerea lor.

Ov $\acute{e}$ sul p $\acute{o$ te a se s $\acute{e}$ m $\acute{a}$ na și în p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ nturile cele mai pr $\acute{o$ ste. Ov $\acute{e}$ sul d $\acute{a}$ u $\acute{a}$ produciune mai m $\acute{a}$ n $\acute{o}$ s $\acute{a}$ de b $\acute{o$ b $\acute{e}$ și paiu ca orice alt $\acute{a}$ cereal $\acute{a}$; de ce dar nu s'ar s $\acute{e}$ m $\acute{a}$ na cel puțin p'at $\acute{a}$ t c $\acute{a}$ t se s $\acute{e}$ m $\acute{a}$ n $\acute{a}$ meu și mai ales s $\acute{a}$ tenii de prin unele județe — precum e R. Sarat — de ce nu 'l ar cultiva mai mult!

C. C. Datculescu.

Vița de vie tubercul $\acute{o}$ să din Saïgon cu tulpin $\acute{e}$ le anuale.

(*Vitis vinifera*, var. *Cochinchina*).

Se ș $\acute{c}$ ie c $\acute{a}$ phylloxera. ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ teribil $\acute{a}$ b $\acute{o}$ l $\acute{a}$ a viței de vie, care se observ $\acute{a}$ pentru prima $\acute{o}$ r $\acute{a}$ în Franca în Iuliu 1867, și f $\acute{a}$ cu trista sa aparițiune, acum c $\acute{a}$ ți va ani, și în Rom $\acute{a}$ nia, distrug $\acute{e}$ nd mulțime de vii aș $\acute{a}$ de frumoase p $\acute{a}$ n $\acute{a}$ nu se introduse și la noi ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ insect $\acute{a}$ ce se distinge cu ochiul liber numai dupe ce ai c $\acute{a}$ p $\acute{a}$ tat obicinuița.

Se mai cun $\acute{o$ ș $\acute{c}$ e c $\acute{a}$ mijl $\acute{o}$ cele ferit $\acute{o}$ re, precum sc $\acute{o}$ ț $\acute{e}$ rea viței, nafialina, ce s'au întrebunțat la noi, n'au dat rezultatele ce se așteptau.

Mulți d'asemenea ș $\acute{c}$ iu cum c $\acute{a}$ în strein $\acute{a}$ tate, printre numeroasele mijl $\acute{o}$ ce propuse și încercate în pr $\acute{o}$ triva acestei parasite a viei, mijlocul cel mai bun const $\acute{a}$ în înlocuirea viței de vie din Europa cu speci $\acute{i}$ americane, pe care se altoesc speciile europene vestite pentru vinul ce d $\acute{a}$, sau se cultiv $\acute{a}$ chiar f $\acute{a}$ r $\acute{a}$ a se mai altoi.

Ast $\acute{a}$ đi e bine constatat c $\acute{a}$ speciile de vițe s $\acute{e}$ lbatece, precum e L $\acute{a}$ urusca, și speciile Americane resist $\acute{a}$ atac $\acute{e}$ rei phylloxerei, mult mai mult de c $\acute{a}$ t speciile cultivate la noi și mai ales cele mai civilizate. D'asemenea speciile mai puțin t $\acute{a}$ iate și cu caractere apropiinduse mai mult de tipul s $\acute{e}$ lbatec mai cu greu sunt stricate de phylloxera. E probabil însă c $\acute{a}$, cu timpul, și aceste speci $\acute{i}$ cultiv $\acute{a}$ nduse mai îngrijit și t $\acute{a}$ induse mai scurt, vor resista mai puțin phylloxerei.

Exist $\acute{a}$, însă, u $\acute{a}$ specie de viț $\acute{a}$ care pare a presenta ast fel de caractere în c $\acute{a}$ t s $\acute{a}$ nu mai fie temere d'a fi distrus $\acute{a}$ de phylloxera.

Ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ e vița tubercul $\acute{o}$ să din Cochinchina, a c $\acute{a$ rei prim $\acute{a}$ introducere în Europa dat $\acute{e}$ z $\acute{a}$ de la 12 Martie 1882 și se dator $\acute{e}$ z $\acute{a}$ d lui Vilmorin, vestitul agricultor și acimatator frances.

Cele dou $\acute{e}$ desenuri din'acest num $\acute{e}$ r, care represent $\acute{a}$ ciorchinele de strugure al acestei vițe și b $\acute{o$ b $\acute{e}$ le și semințele în m $\acute{a}$ rime natural $\acute{a}$, sunt f $\acute{a}$ cute dupe sp $\acute{e}$ cimele de asemenea struguri ce priimise d l Vilmorin.

Ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ viț $\acute{a}$ tubercul $\acute{o}$ să p $\acute{o$ te tr $\acute{a}$ i infinit prin r $\acute{a}$ d $\acute{a}$ cinele, sale mari, gr $\acute{o}$ șe, lungi; cr $\acute{a}$ ngile sale sunt anuale, adic $\acute{a}$ dau în fie care an, și mor în toți anii; creșcerea lor e însă aș $\acute{a}$ de vigur $\acute{o}$ s $\acute{a}$ în c $\acute{a}$ t în c $\acute{a}$ te va s $\acute{e}$ pt $\acute{a}$ m $\acute{a}$ ni devin mai lungi de 10 metre. Foile s $\acute{e}$ m $\acute{a}$ n $\acute{a}$ cu a viței obicinuite. Strugurii s $\acute{e}$ m $\acute{a}$ n $\acute{a}$ la form $\acute{a}$ cu cei mai frumoși struguri ce se cultiv $\acute{a}$ în cele mai bune vii.

Ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ viț $\acute{a}$ de vie s'a descoperit în 1872 în p $\acute{a}$ durile Moïș din Cochinchina, creșc $\acute{a}$ nd în lungime de mai bine de 50 metre și fiind

acoperită de sus până jos cu struguri foarte mari de până la 4 kilograme unul, iar nă singură plantă dând până la 100 kilograme de struguri cu gustul plăcut.

Vita această, ce se găsește și în Guinea portugeză, s'a putut achizita în ținuturile mai calde. Înmulțirea se poate face prin butași sau prin semănare; până ce se mărește rădăcina, planta e foarte delicată și pierd la ger. E posibil ca, prin hibridare, să se obție varietăți foarte bune și pentru clima noastră care să dea un vin și mai bun ca cel ce dă planta în stare sălbatecă și care coprinde puțin alcool.

Corotineniu.

MEDICUL PRACTIC

pentru locuitorii din orașe și din sate,
elaborat după teoriile celor mai eminenți Doctori,

Despre locuință. S'a dis că omul în casă se naște, în casă se crește, în casă trăește partea principală a vieții sale, în fine în casă chiar mōre partea cea mai mare a omeniței; ast-fel că casa e ce 'l moralisează și 'l desvōltă. Nu trebuie perdut din vedere că omul din natura sa nu era creat pentru a trăi în casă, ci el era destinat ca și toate celelalte animale a trăi în câmp la aer liber, fără a se teme de schimbările anotimpului. Casa 'și a făcut-o el mai târziu, când a început a se descoperi, întocmai cum 'și a făcut și îmbrăcămîntea cu scopul de a se moralisa, a se desvōlta și a se apăra de asprimea timpului. Omul e dar nă creatură ca toate cele lalte, și numai înțelegînta sa 'l a făcut de a se deprinde a trăi în casă, a forma ast-fel sate, orașe și state întregi, și a scorni mieren toate comoditățile de traiu; această se numește progres și civilizațiune. În fine dar, dacă casa e un mijloc de cultură și progres și apără pe om de asprimea timpului, apoi nu e mai puțin adevărat că casa e făcută pentru a avea într'însa un aer curat și nă temperatură plăcută organismului, însă nici de cum a avea în casa de locuit un aer stricat, care vatămă sănătatea, mai rău pre cum am sta pe câmp.

Grija specială a omului cu minte e de a avea nă locuință spațioasă și bine aerisită, căci numai ast-fel 'și poate prelungi viața. Casa apără sănătatea omului și tot casa 'i depapănă sănătatea, dacă ea nu e construită ast-fel ca să corespundă regulilor igienice. Terenul asupra cărei se clădește casa trebuie se fie în condițiuni de salubritate. Terenurile mlăștinoase produc miasme și bōle inflamatoare acute sau cronice, întretinînd u-

medelă constantă a aerului. În asemenea locuri casa nu este de cât un izvor de nenorociri și de suferinți pentru acei care o locuiesc. Locuința nu trebuie să fie *umedă*, căci atunci reumatismele, inflamațiile acute și eronice de ochi, a gâtului, a plămînilor, tușea, guturain, anemiile, scrofulele, oftica și alte bōle care distrug familii întregi locuiesc aci în permanență. Așa dar nă locuință *umedă* e tot ce poate fi mai periculos pentru sănătatea omului. Păreții devin *umed* din diferite cauze, s. e. când casa e clădită pe un loc *umed*, lângă un rîu sau nă baltă, pe un loc expus la bătaia crivățului și unde nu bate sōrele de loc. Sau e îngropată în pămînt, neavînd lumină înd'ajuns, sau chiar e clădită de curînd, și păreții sunt încă *umed* că nu s'a avut răbdare a se accepta să se usuce tencuiala și aceasta e tot ce poate fi periculos din care se poate cauza chiar mōrtea. Ar fi de dorit ca consiliile sanitare se fie cât se poate de severe contra proprietarilor de locuințe insalubre, și se poprască cu desăvōrsire pe ōmeni de a locui în becuiuri, sau bordee îngropate în pămînt, după cum se vîd în d'ajuns pe la țară. Statistica ne dovedește într'un mod cert că toate bōlele și toate epidemiile ce bătute satele și orașele nōstre, nu provin de cât din relele locuințe; și că mortalitatea e mult mai mare, prin locurile acelea unde sunt bordee, de cât prin locurile unde sunt clădite case sistematice de locuit. Fie care om ce voește a 'și păstra sănătatea trebuie se caute a ședeia într'o casă mai înaltă, și a se feri de a locui becuiuri sau bordee infundate în pămînt.

Locuința nu trebuie se fie prea *mică*, căci în strîmtōre e greu a se putea ține lucrurile din casă în ordine și curățenie și ast-fel aerul din casă se strică foarte ușor. Casa de lucru și de dormit trebuie se fie cât se poate de mare, spre a putea avea tot d'auna aer curat. Unii preferă a locui odăite mici de tot, însă această nu e bine, căci aerul se strică foarte ușor dacă nu e deschisă ferestra, sau dacă nu are vr'o ventilație.

Un amic al poporului.

Instrumentele noii de grădinărie americane.

Americanii, ōmeni eminentemente practici, nu s'au mulțumit numai a născoci și construi mașini și aparate pentru marea cultură de la câmp de cereale, legume etc, ci ei 'și au fabricat mici instrumente practice și ușore pentru cultura plantelor și zarzavatelor prin grădini.

În numărul de la 20 Decembre 1885 al «Gazetei Sătenului» s'a vorbit de plugușcrul de mână, de semănătorul de mână și de pră-

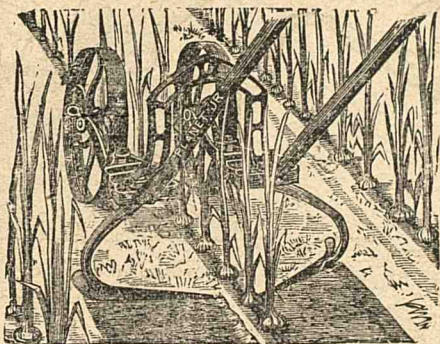
șitorul de mână, ce întrebuintează grădinarii americani pentru culturile lor de zarzavate.

D'atunci, pe lângă această serie de trei instrumente de mână, grădinarii americani și au mai construit și altele pentru secundarea culturilor lor și aceste instrumente au început a se răspândi și în occidentul Europei.

Pöte aceste mici instrumente sunt reprezentate în acest număr prin gravuri.

Plugul de mână care se pöte trage de doi ömeni, unul înainte și alul îndărët, are fierul și cormana de oțel. Se întrebuintează pentru săparea și desbătătura în pământurile mai afânate.

Prășitöarele de mână sau raritöele de mână se pöte trage tot ca plugușorul și, dupe felul fiarelor ce se pun și modul cum se așeză, pot servi fie la desbătutul și prășitul pământului, la rarit și curățit plantele de erburi, la moșoroit și desmoșoroit.

Prășitorul desbătătutor american de grădină.
Explicția în acest număr).

Prășitorul combinat pentru grădini cu uă rötă. Prin modul aședărei fiarelor la acest instrument se pöte și prăși și moșoroși și curăți în modul cel mai eșcelent.

Cultivatorul cu expansiune se pöte utiliza la lucrarea vielor și a altor plante. Fiarele sunt de oțel și se pot pune — dupe trebuință — mai mult sau mai puțin depărtate unele de altele.

C.

Prepelița sau Pitpălacul.

(*Coturnix communis*).

În câmpiele din România prepelițele sunt foarte răspândite și mai ales în unii ani.

Acastă plăcută păsărică, cântătöre și de vânat, e cunoscută de toți. La noi apare în luna Aprilie și plécă prin Septembrie.

Cei de la țară o revöd, în töte verele, sburând apröpe de sub pașii lor pentru a se așeza puțin mai departe și a dispărea printre erburi și cereale.

Cei din orașe cunosc prepelița pentru că

o cumpără pentru a 'i mânca gustösa ei carne și a ține, prepelițöii, în colivii de pläsă pentru a asculta cäntecul lor.

Numai prepelițöii cäntă și mai ales — dimineața și söra — în timpul epöcii înperechierii. Prepelițöii sunt poligami și förte afe-meiați. La cel dintöi strigët al prepeliței, prepelițöiul alérgă. Unii vânători, nemulțumiti d'a vâna prepelițele prin ajutorul corăilor, cânilor prepelicari sau a plășelor ce întind pe câmp, au născocit mijlöce d'a imita strigätul lor și a atrage — în apropiere de țeva pușcei — acest gustos vânat.

Prepelița e uă pasăre de trecere, e temëtöre, îngrijitöre, puțin inteligentă și rea sburătöre; în timpul rece și friguros șade pe cöstele Africeii și îndată ce se încäldește trece în părțile cälduöse a le Europei.

Cuibul prepeliței e simplu și făcut pe pământ; în el se găsește chiar câte uă duzină öe ouë; clocirea ține 3 sêptămăni. Puii îndată ce es din ghiöce încep a alerga cu muma lor, prin iarbă și cereale. Prinși și ținuți în colivie cu muma lor și avënd uă bună proviziune de insecte pot a crește și a se mări în captivitate. N'am vödut, însă, prepelițele ouând în colivii.

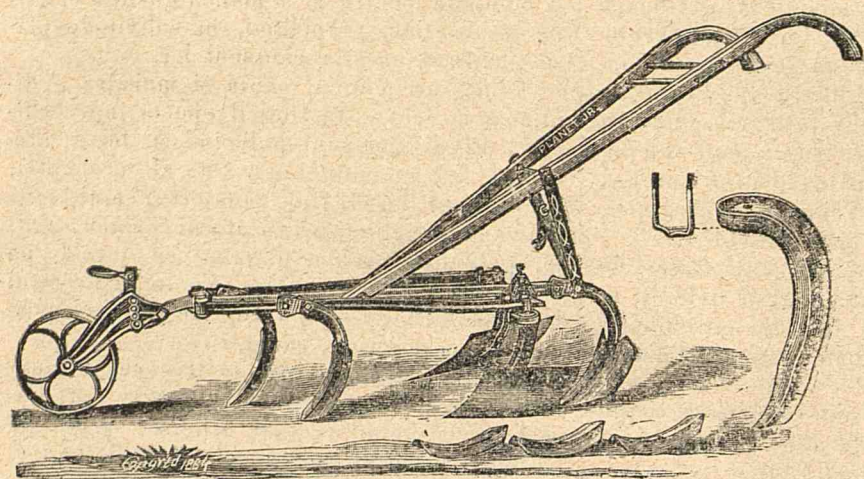
Aceste păsări, lungi de 21 centimetre, nu se domesticesc și rămân sêlbatece, sau apröpe sêlbatece, chiar dupë uă lungă captivitate. Prepelițelor le place mult libertatea; cea mai veche prepeliță de cușcă, tot d'auna o vedea sârind în sus și cäutând a 'și găsi un loc spre a eși din închisörea sa. D'acéia prepelițele se țin în colivii făcute din uă vescă de sită d'asupra carei se așeză, în formă de cort rotund, uă înpletură de störă cu borte, sau uă bucată de plasă. Cu töte aceste precauțiuni cele mai multe prepelițe de colivii le vödi cu partea superiöră a capului dacă nu sängerändă, dar cel puțin apröpe fără fulgi. Prepelițele când sunt mari se hrănesc apröpe numai cu mici böbe, precum meu, grâu.

Prepelițele se îngrășă förte iute și mult; cu cât sunt mai grase cu atât constituiesc un vânat mai bun. La noi le poți găsi la câmp, podgorii, prin töte părțile, dar mai cu deosebire prin meșiçi.

Söra, târziu, când e linișce și lună, e o plăcere să auđi, la câmp, concertul prepelițelor.

Auđi strigätul mumei chemânduși puii la care răspund uă mulțime de »pit-palacuri« repetate din töte părțile, mai rari, mai dese, mai subțiri, mai gröse și chiar furioöse când se bat înpreună, de öre ce prepelițöii sunt förte rösboimici între ei; acastă dispozițiune spre bätăe o observi și în colivii când se pun doi prepelițöi la un loc.

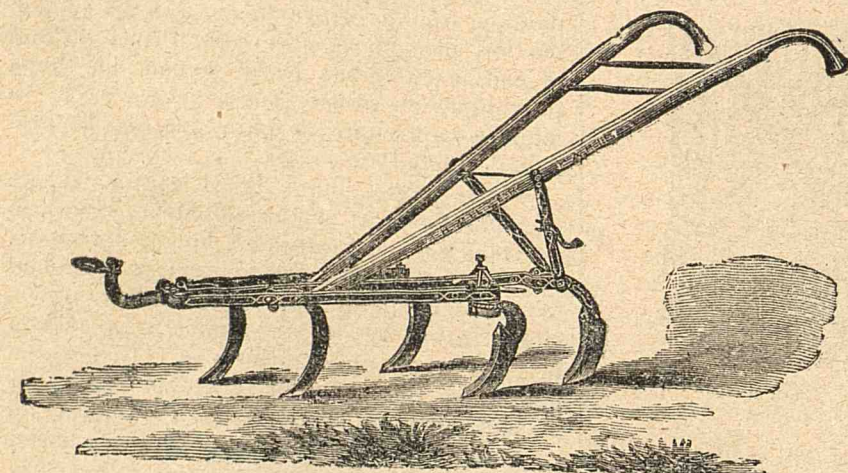
C.

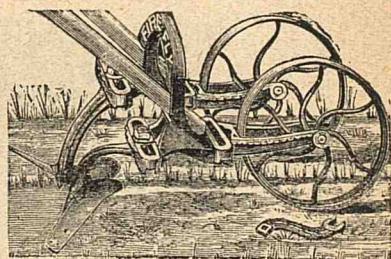
Prășitorul-rariță combinat american. (expl. în'acest număr).

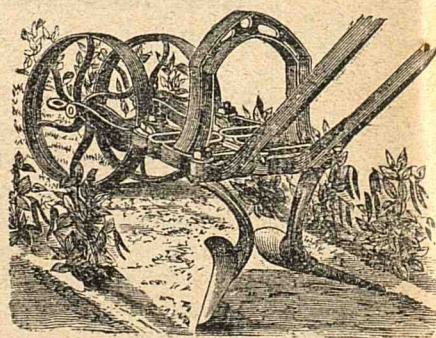
Ovăsul de Ungaria.
(expl. în'acest No.)

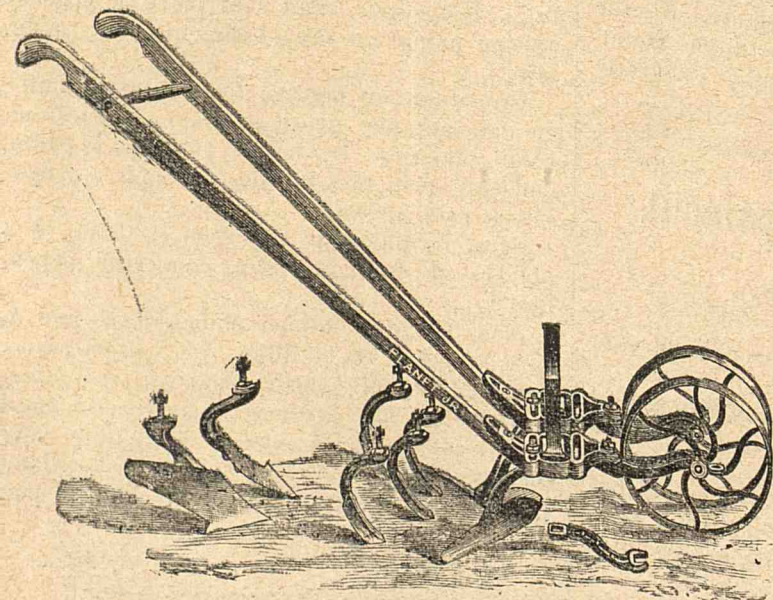
Cultivatorul cu expansiune american pentru vii și grădini.
(expl. în'acest număr).

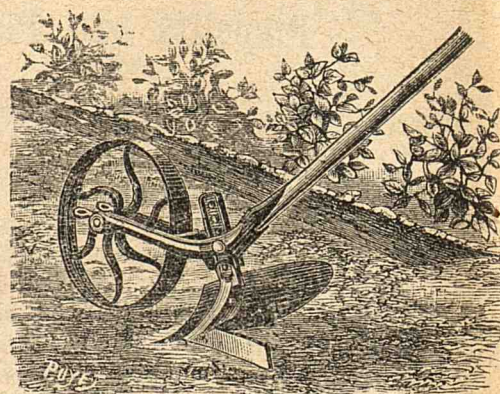
Curățitorul american de grădină.
(expl. în'acest număr).

Mășorătorul american de grădină.
(expl. în'acest număr).

Prășitorul american de grădină. (expl. în'acest No.)

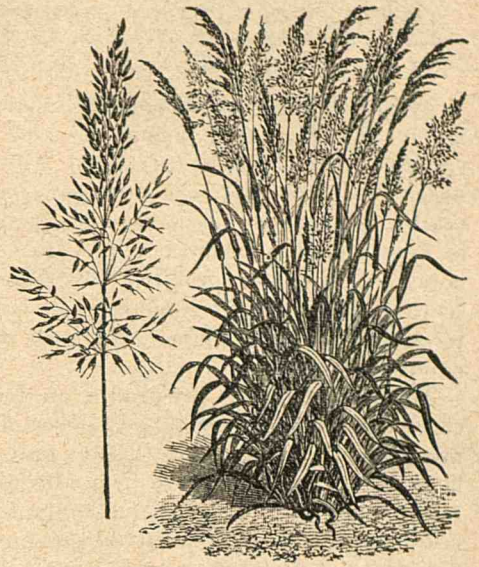

Plug de mână american pentru grădinari.
(expl. în'acest număr).

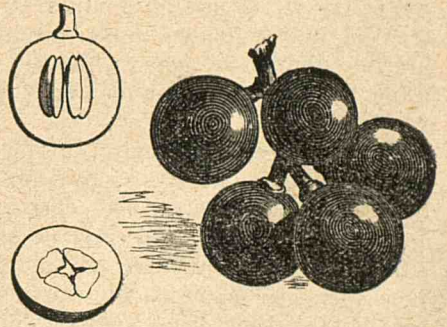

Ovėsul înalt. (expl. în'acest număr).

Ovėsul galben pentru lân. [ex. în'acest No.]

Semințe și bóbe, în mărimi naturale, de viță de vie tuberculösă (ex. în'acest No.

Mimulus cupreus hybridus var.
(expl. în'acest număr).

Clarkia pulchella.
(expl. în'acest număr).

SERICICULTURA

Acastă frumoasă industrie, care înainte vreme luase atât avânt, astăzi se află în decadență. Și e de regretat lucrul ăsta; căci dânsa — cum răsplătesce cu prisosință capitalul, ce consistă în puține frunze pe care le poate culege și arunca vermușilor chiar și copiii — dacă s'ar practica de femei pe o scară întinsă, starea populațiunii ar fi altfel și nu s'ar mai plânge așa mult de „ascunderea banilor.“

Țăranul, mai ales, ar profita cu deosebire, când femeia sa ar prinde dragoste de această ocupație; atunci, dânsul s'ar îndemna și la prăsierea dușilor, cari prin alte țări aduc locuitorilor mari foloșe, întrebuintându-i adesea chiar și la plantațiuni de garduri vii.

În Italia, sătenii dau primul rënd al frunzelor de dud nutrește vermii de mătase, și restul precum și secundele frunze le adună după arbori, le usucă, și iarna le întrebuintează ca nutreț pentru vitele cornute; iar rămurile dușilor le taie la fie care 4—5 ani, după trebuință obținând ast fel și lemne pentru foc.

Dușii sporesc producțiunea locului unde sunt plantați și nu cauzăză pământului nici o săracire; din contra, s'a constatat că, umbra chiar ce dudul împrăștie pe pământ constituie o hrană pentru el. Dânsii sunt niște pomi prețioși, căci plătesc foarte scump locul ce 'l ocupă; în Piemont, ómenii 'i numesc *arbori cu frunza de aur*.

Réposatul agronom Petre Poenaru, spune că pe 10 pogóne de pământ se pot sădi 200 duși, cari de vor fi puși în pământ bun și se vor cultiva cu totă cerna stăruiță, până se vor face copaci îndepliniți, vor da pe tot anul cel puțin 200 galbeni venit curat. Iar d-l N. Droș Barcian afirmă că, 1000 chilogr. de frunze sunt de ajuns pentru a crește 30 graute de séménță, care produce de la 50 până la 80 chilograme de gogoși și un chilogr. de gogoși se vinde de la 4 până la 5 lei.

Dintre toate soiurile altoite, cel mai recomandat pentru sericicultură este *dudul roșatic*; iar dintre rasele de gândaci, e lăudată mult *milanesa*. Séménța bună de vermi se cunoșce după culoarea sa lucioasă cenușie care bate în roșcat. Punând cine va un bob în apă cade la fund, și strângéndul între unghii, plesnesce eșind din tr'ensul o zémă cleioasă și turbure. Séménțele se păstrează în borcănase legate la gură cu pânză rară și așezate sus la loc răcoros — dar nu umed, ori supus înghețului — iar când mugurul dușilor începe a înfrunzi, procedăm la învierea séménței (prin căldură) având grije când vor eși vermușii a 'i așeza pe paturi așternute cu rogojini, într'o odae neigrasioasă și nebatută de arșița

sórelui și de vânturi, unde să fie feriți de ori ce murdărie, miros supărător, șgomot mare, vrăjmași ca pisicele, vrăbiile, viespele etc, și a le da franze tinere de dud, curățindule măcar o dată pe fie care și culcașul de cotoarele rămase și escrementele lor, băgând sémă a nu le arunca frunze udate de rouă sau culese de donē și trei zile. Când vede-n că vermușii nu mai mănâncă ci caută a se ridica pe ceva spre a 'și forma gogoșa de borangic, punem pe paturile lor tute uscate de mături de grădină; din momentul urcării, începem a căuta gogoșile; cele tari fiind formate le luăm pe dată și le expunem la sóre, ca să móră gândacii din ele, căci într'alt chip, stând la umbră, gogoșile sparg, și odată sparte nu pot produce borangic; ele se țin la sóre 3—4 zile și uscânduse bine se pun la tras. Operația tragerei se face ast fel:

»Ferbem într'un vas de aramă (căci cianul înegreșce) ca de 4 până la 5 oca, apă până în clocotul cel mare; apoi punem 80 până la 100 gogoși în vasul cu apă fiartă, mestecândule bine; în urmă acoperim vasul cu o pătură; terminânduse (3 până la 5 minute, pentru a se înăduși) luăm un condei făcut din buruiana numită urzică mórta, lăsându-i la capăt un moț cu care tot atingem gogoșile din vas până ce se agată de dânsul mai multe fire; apoi se începe a trage; aci e după voce: se trage și subțire și mai plinut; firele trase se aședă pe o pernă; de s'întéplă în timpul tragerei ca apa să se răcescă, se ferbe din nouă cu gogoși cu tot; răcinduse apa nu se trage bine; este foarte înemerit ca la fie care trăsura apa să fie schimbată.

»Borangicul tras, din cele 100 gogoșe pu-se pe pernă sau pe alt-ceva, forméză o trăsura; când s'a isprăvit de tras, e bine ca capétul firului din urmă să se lege de un păișor pentru a nu se perde; trásurile formate se rișchie; face un rischitor de o jumătate metru, apoi ia trásura de pe pernă, o pune pe o masă și cerne peste dânsa mălai pênă ce o acoperă; capétul legat fiind lăsat de asupra se inódă pe rischitor, începând a rișchia câte 30 fire; pe o parte imediat urméză a fi legate în jurubițe tot așa pe rând, căci în alt mod se încurcă; trásura totă rișchiată și făcută jurubițe, forméză un scul; acesta se pune pe vârtelniță, se deapănă pe mosor de unde se tórce pe fuse; fusele cu borangicul tors să móe în apă fértă, apoi se depănă iară pe mosor, de nu se va muia borangicul tors în apă fértă, la țesut se încărce (face noduri); adus în această stare, să pune la răsboiu.» [C. D].

Când adunăm gogoșile pentru a le expune la sóre, atunci alegem și de sémánță pe cele mai frumoșe. Iată cum se efectuiază ale-

gere: gogoșile de formă aprôpe rotunde fiind de genul feminin, iar cele mai lunguete de genul masculin, luăm atâtea perechi câte ne trebuie, le înșirăm pe o ată, și, a târnându-le în perete de cae, punem lângă ele niște crânguțe de bosiu, pe care se sue fluturii dape vr'o 12 zile când es din gogoși și 'și depun oule, care urmédă a fi luate dape 3 zile,

Câte o dată gândacii aceștia sunt supuși la ôre cari maladii. Duras, Quatrefages și Pasteur au probat că unele din ele sunt contagiose; că sămânța intactă și sănătôsă, aședată într'un local deja infectat, va contracta bôla; ceva mai mult, a constatat chiar, că luând după pereți sau tavanuri fragmente imperceptibile de gips și răspândindu-le într'o odaie nouă, morhul se comunică la totă camera; că acești germei pestiferi (numiți *vibrioni*) pot fi transportați de aer și de vânt, și ast fel se esplică rapiditatea răspândirei epizotiei.

Cele mai îngrijitoare dintre bôlele lor, sunt *muscardina*, *pebrina* și *flaseria*. Ivinduse vremea din acestea, trebuie a o isola, a înăbuși infecțiunea de la început, separând viermii molipsiți și afumând sala cu creosot. Dar mai bine este a le preveni prin măsuri intelepte, mai înainte de iscarca lor. Ca să scăpăm de dênsele, câtă să îngrijim bine locul (magazineria) să ținem o căldură uniformă, să uscăm și să întindem bine frunzele înainte de a le da să mânânce, să dăm foi în număr proporțional la fie-ce mâncare, să ne ferim a întrebuița numai un fel de foi la același prânz, ori de a le da o dată foi prea tinere și după ele foi prea bătrâne, să nu le dăm frunze din duși cu crăcile retezate de carênd, și în fine să rărîm convenabil vermi după fie-ce somn. (A Remușiu).

Așa dar precum vedurăm din cele arătate mai sus, sericicultura sau creșcerea gândacilor de mêtase este o indeletnicire ușoră și foarte avantajôsă. De aceea, ar fi de dorit ca guvernul și județele să înființeze pepiniere de duși și să procure sâtenelor amătore pu-eți, dându-le tot odată și sămânță de vermi — gratis împreună cu instrucțiunile necesare — având grijă ca cele sânguitoare care se vor distinge în branșa asta să fie recompensate, căci nu credem că vor fi așa de îndărătnice țărâncele nôstre în cât și atunci să stea indiferente. Ar trebui încă nici să n'astepte a fi înboldite de stăpânire la întreprinderea acêsta ci, să lucrede din propria lor inițiativă. Datoria unei bune gospodine este a face totul pentru fericirea soțului și îndestularea casei, spre a putea avea cum dice proverbul: iarna la ușă, vara în pod, tòmna în pivniță și primăvara în inimă.

I. Aristotel,

CULAI FÊT-FRUMOS

Comedie cu cântece într'un act, prelucrată de

N. A. Bogdan.

PERSOANELE:

Tachi, logofăt de moșie; Miratan, ficiorul morarului, Culai, cioban; Margarita, orfană.

Scena se petrece la o moșie de pe lângă Iași.

O casă de țară. Unele de gospodărie.

Scena I.

Culai, Margarita

(Mărgărinta se cată într'o oglingioră, la dreapta Culai stă pe masa din stînga și 'și așeză cheba cântând).

Fie sôre, fie plôe,
Să s'usuce, să se môie
Ciobănașul nu se teme
De-o firă sau bană vreme.

Frunzulău de ghioc,
Trec prin apă, trec prin foc!
Frunzulău lemn pătat
Nici de trăsnet nu m'abat!

Margarita, Dar ian ascultă mēi Culai, ce dor te-o apucat să cânti acolo tu singur?

Culai, Ia să'mi mai trecă de cel păgan de urit, leliță Mărgărîto! Că da! noi n'avem la ce ne găti nici în țorțona, — și ne lungim cât ții ziulica cu gândurile peste noaș țeri și nonș mari!

Marg. Mi se pare că tu bați sîta să pricépă cumătra.

Culai, Adică cum, leliță!

Marg. Adică, eu mă gătesc, mă înțorțonesc.... Pai veți că ași îi joc la crășmă, — și da, acu dădurăm și noi mai în primăvară, — și mai scăparăm de cele șapte săptămâni lungi de post....

Culai, Ei, ș'apoi....

Marg. Ș'apoi, ș'apoi! într'o di ca asta pornesc multe lucruri.... dă.... ca'ntre flăcăi și fete.... că n'or să stee dór cât or fi ș'or trăi tot flăcăi și tot fete mari....

Culai, Că bine zici! le vine vremea la toți să se n.ăi.... ș'apoi dă.... oricare mai trebuie să aibă ș'o țiră de inimă, ce dracu!

Marg. Numai tu mi se pare, mē Culai, că n'ai nici cătuși negru sub un-

ghii.... și zên, nu degeaba te-o poreclit tot satul în bajocură *Culai Fêt-frumos!*

Culai. Las' să mă porecléscă, las' să mă batjocoréscă!... Cât pentru inimă, o am și eu, și póte încă mai mare de cât la toți de aici din sat.

Marg. Zéu!.... și nu cumva ighești tu pe cari-va?

Culai. He! hei! ba încă ce bujoraș de copchilă! he! hei!

Marg. Da ian spune și mie, pe cine, mă?

Culai. Veđi că asta nu ți-o puté-o spune tocmai nítale, lelițai! ță'i bate joc prea din cale afara, de ghetu Culai Fêt frumos....

Marg. Apoi dacă 'i taina așa de mare n'o mai spune, badei! te întrebam și eu numai așa, ca să știu.

Culai. Știu eu prea bine; dar lelița care mi dragă mie, nici nu pot s'o privesc drept în ochi, că'i așa de fermecătoare și eu sunt așa de netot când vorbesc cu dânsa.

Marg. Nu cum-va bre o fi vr'o cucónă mare?

Culai. Să mă feréscă sfîntul! da 'i o lelița mândruleană, și cinstită, și cum se cade, da nu-i....

Marg. Atunci o fi avênd stare multă; tarne, cirezi, livezi....

Culai. Ba nici de cât; îi săracă lipită pământului și slujește în curte boeréscă ca și mine, dar lasă c'om mai vorbi noi de alde-astea, după ce te'i mărita! (*Trece*).

Marg. Să mă mărit eu?

Culai. Ei cum de nu!.... nu cum-va nu ți-o fi pe plac.... o să te vêd lelița'i ca mâine poimâne cu chirostiile pe cap.

Când moș popa va cânta
„Isaia dănuțește“!
Pentru veci te vei lega
Cu'un flacău ce te ochește

Dar pe mine mă ascultă,
Mai întâiu de a dice *da!*
Fă'ți chiteală multă, multă
Să nu dai de dandana!

Chirostia, bat'o focul
Nu'i ușoră de purtat;
Draca adesea 'și vîră ciocul
Intre lele și bărbat....

Ca să nu greșești surată
Fă cum tată-meu făcu,

Căci dînsul în viața'i totă
Tot flacău, flacău stătu!

Și eu voi ca bietul tășă,
Flacău vecinic să rămîn,
Chirostia nici o dată
Pe capul meu să nu pun!

Marg. E hei, mă Culai! dacă și eu aș voi să fac tot ca și tine și să nu mă mai gândesc nici o dată la pîrdalnicul cel de măritiș!

Culai. Da pentru ce, lelița îi?

Marg. Vezi bădică îi, lneru ăsta 'i ca de pe vremea poveștilor.... da mi sa întâmplat chiar aidoma....

Culai. De ci lelițai? ci?

Marg. Veđi că.... a trecut un an la sîn-Chetru; mă dusesem să cosesc niște iarbă pentru junca mea cea bălae, și cand trecém pe puntea de lângă móră, o scândură se elatină, mă apucă o ametélă, și buf, pliose, cad cătuți sunt de mare în mijlocu apei, unde era mai adânc...

Culai. Vai de miné!

Marg. Și dă! o femee ca mine, fără să știu să înot, — am dat numai un țipăt, ș'apoi nu mai știu ce mi s'o întâmplat, — căci când am mai deschis ochii, m'am trezit lungită pe pae într'o stîna singură singurică, fără să'm pot aduce alt-ceva aminte de cât că un om se aruncase după mine, îmbrăcat cu totul în apă, și că numai el m'o scăpat de la mórte!

Culai. Și nu cunoșci cine 'i omul acela?

Marg. Nu bădică; nu miam mai putut aduce aminte cine sa fi fost. Și nimenea nu mi-a putut spune nimica despre el. Oh! dar el are să stee tot d'auna în inima mea, și daca ar veni vr'o dată să'mi zică: „Mărgărîto, eu te-am scăpat,“ pe legea mea că n'aș mai căuta și eu pe altul...

Culai. Vra să ăică, ar fi de ajuns să vie la tine.... și să ăică...

Marg. Așa! un cuvênt de-o ăice mă dau lui pentru totă viața. Dar cine știe, — póte că el 'i vr'un boer, vr'un țirgovăț....

Culai. (*repede*). Feréscă sfîntul!

Marg. Nu cum-va îl știi tu, mă Culai?

Culai. Eu?... ba nu!

Marg. Dar noi stăm de vorbă și sórele s'o pus drept inimă. Da ia sémă să nu spui nimăruí de povestea mea.

Culai. N'ai grijă, că eu ís n'aude n'avede, n'a grăul pământului. (Ap). Bună fetișenă íi și Mărgărita! și ce bună nevăstuică ar mai putea fi! dar n'am să îndrăznesc nici o data!

(Ese oftând). (Va urma).

Sciri agricole din străinătate.

În Franția anul acesta are mare asemănare cu 1816. Ca și atunci primăvara a fost frigidă, vara ploioasă rece și furtunoasă.

Timpul se mai îndreptase în unele părți a le Franciei vr'o 10 zile. Căldura se credea că va face mult bine în unele regiuni de nord puținului grău care încă nu se secerase și nu încolțise chiar în spice.

Recoltarea celei mai mari cantități de grău s'a făcut în cele mai rele condițiuni și tot ast-fel se face de óre-ce timpul cel rău a revenit în Franția.

Gubernământul Indiilor ingleze publică raportul anual al recoltei grăului în 1888 în această țară.

S'a cultivat grăul pe uă suprafață de 10,742,000 hectare, adică cu 389,000 hectare mai puțin ca mijlocia celor 5 ani din urmă.

Recolta în 1888 e evaluată la 71,486,000 chintale metrice; mijlocia celor 3 ani precedenți fiind de 70,914,000 chintale urmază că recolta în India e superioară mijlociei acestor 3 ani deși această mijlocie e mult diminuată prin relele rezultate din 1887.

În privința recoltei în Franția, ađi

nu mai există bănuială că e mult sub mijlocia unui an cu recolta de mijloc.

În portul Marsilia grăul din România a avut un bun preț.

Și cartofii suferă, în Franția, de aceste timpuri anormale. Sunt coprinși de bóle.

Prețurile cerealelor în străinătate se mențin și cu tendința spre urcare.

Prețul grăului din România în porturile franceze s'a urcat încă cu 75 centime la suta de kilograme.

Acum când secerișul grânelor de toamnă e terminat în America, se pôte avea date mai apropiate de adevăr asupra recoltei în America a grânelor.

Recolta grânelor de toamnă e mai bună de cum se credea primăvara. Cât despre recolta grânelor de primăvară, ea pare a fi eșcelentă.

Oarșele și ovășurile vor da uă recoltă puțin mai bună ca mijlocia.

Porumburile promet a da uă recoltă din cele mai inbelșugătoare.

C.

MIMULUS ARĂMIU HIBRID

și

CLARKIA FRUMÓSA

Cele două gravuri colorate din'accest număr reprezintă două frumoșe varietăți de asemenea plante anuale, cu florile delicate și numeroșe, bune de bordure și alte înpodobiri a grădinei. Mimulus cupreus, sau arămiu, a produs un hibrid nou pitic cu florile pătate și învărgate și care d'abea crește de 20 centimetri înălțime. A-

căstă rasă de *Mimulus* e foarte viguroasă și floriferă.

Cultura e aceeași ca a celor alte asemenea plante, din familia Scrofularinelor, descrise în „Florile.”

Clarkia pulchella (sau frumoasă) cu florile desvôltă, coprinde d'asemenea multe varietăți noi și pitice, care variază în forma și culórea petalelor.

Aceste clarkii sunt anuale, dar se resémână, de multe ori, singure și dau plante foarte vigurose și înfloritóre.

Clarkiele țin de familia Onagrarielor, sunt destul de rustice; varietățile pitice par a fi mai căutate. Ca și cele mai înalte se pot semăna primăvara și se pot și răsădi în iocul ce va trebui a înpodobi cu florile lor.

Un amator de flori.

DIN LOCALITATE

Primar al urbei R. Sarat nu s'a ales încă.

Apa lipsescă aprópe cu desăvêrșire la tóte ciușmelele din susul orașului; ciușmelele din partea de jos a orașului au secat de multă vreme. Albia apei Rîmnicul e aprópe uscată. Apa se vinde de sacagii cu preț ridicat.

Timpul urmédă a fi foarte prielnic treerîșului, care se face cu activitate. Cum producțiunea a fost eșcelentă, treerîșul se face în un timp mai îndelungat ca în precedentii ani și témă ne e să vedem pe mulți săteni apucându-vremurile rele și chiar iarna cu bucatele netreerate.

Inchirietorii de mașini de treerat au făcut și fac afaceri strălucite; mai toți și rescumpără, în'acest an, costul mașinelor lor din chiria mare ce iau pentru treerat.

Oare nu e momentul ca agenții de mașini agricole să ia în seriósă atențiune propunerile ce „Gazeta Sătenului” le au făcut încă de la aparițiunea sa, d'a pune la îndemâna agricultorilor săteni miei treerătóre cu maneș sau abur?

Pe lângă că micii cultivatori și ar vedea și ei, din vreme, treerate bucatele ce n'ar mai fi expuse stricaciunelor cauzate de ploii și și ar putea face semănăturile mai din vreme, fiind mai curénd liberi pentru arătură, dar și agenții de mașini agricole ar realisa beneficiuri însemnate.

Expedierea noiei recolte în portul Braila se face cu mare activitate, de óre ce producțiunea fiind mare, agricultorii n'au unde a mai pune cerealele treerate, apoi prețurile sunt destul de bune și căutarea mare.

Nici uă dată însă — eșceptând anul în care s'au retras trupele rusești — plângerile în contra serviciului de încárcare al Căilor ferate n'au fost mai numeroase.

Pe fie-care di priimii reclamațiuni, și noi ești de la această gazetă, am avut și avem însemnate pierderi. Se știe că gara Făurei e centrul cel mai de căpetenie al județului R. Sarat și Brăila pentru expediarea de cereale; anul acesta la Făurei mișcarea e extraordinară de mare. Tocmai la această gară vagónele lipsesc mai mult; și ri nesfârșite de saci stau înșirate în jurul gării, sacii puși pe pământ și neadăpostii. Incárcarea se suspendă câte trei zile; dar aceasta de curând și mai bine e de cât a se priimi cerealele și a se lăsa a se strica de ploi, precum ni s'a întâmplat și nouă.

Dar ce e mai grav e că — vagónele acoperite lipsind la gara Făurei — cerealele se încarcă în vagóne descoperite și pléa le strică pe drum, precum a pățit și Directorul acestei reviste cu 4 vagóne din 36 vagóne grâu ce d'abea putu încărca.

Încă înainte de începerea campaniei de expediare a noiei recolte — ca în toți anii — am rugat pe On. Direcțiune a C. F. R. a lua *din vreme* măsuri pentru ca vagónele să nu lipsescă în gări.

Măsurile cerute de noi s'au luat tocmai târziu și lucrul e... regretabil. Dar, mai bine târziu de cât nici uă dată și noi rugăm, cu insistență, pe On. Dir. a C. F. R. a dispune ca să se dea pentru gara Făurei un număr cât de însemnat din'acele vagóne ce a închiriat din străinătate. Cu chipul acesta numeroasele cereale ce așcceptă rândul d'a fi încárcate, cu săptămânile, se vor expedia, iar producătorii vor începe a trimete la gară cerealele ce țin până și afară în armane ne mai fiind priimite la gări până se vor încărca eele ce înconjor gara.

Și cum neajunsurile se urmédă, agricultorii mai sunt loviți acum și de un alt neajuns: greva, adică refuzul d'a lucra până li se vor spori salariul, a lucrătorilor din atelierele Căilor ferate din București, Pășcani și Galați — ast fel că vagónele ce se strică stau în neactivitate neavénd cine să le repareze. Apoi oprirea din circulație, cât va timp, a vagónelor care stau nedescárcate în portul Brăila din pricina grevei cărușășilor cari nu și an urmat lucrul de descárcare a vagónelor până nu li s'au sporit costul de 10 lei de vagon încă cu 4 lei.... pe care, se înțelege, tot producătorii de cereale l plătesc.

Grieva căruțașilor din porturi nu o înțelegem noi, de fel, în anii înbelșugători, de ore-de munca lor se plătește de fie care vagon ce descarcă și în anii buni, având mai multe cereri de serviciu, urmază cel puțin a nu cere mai mult ca în anii cei răi când stau cu zilele fără lucru și când munca lor urmază a fi mai bine plătită.

Mai toate ogórele cari s'au făcut anul acesta sunt târđii, contribuind la această întârđiere și multa ocupațiune a agriculturilor la căratul și treeratul frumoșei recolte din acest an

Tot din această pricină se póte lesne întâmpla ca și semănăturile de tómnă să se întârđiese. Și cum pân'acum — deși epoca începutului semănării a sosit — nimeni n'a început semănăturile de tómnă, îndemnău pe toți agricultorii a nu perde nici un minut și a se grăbi să sfârșescă, cât mai curând, semănăturile de tómnă, de ore-ce nu se știe de vom avea tómnă lungă și nădejdea agriculturului e în semănăturile de tómnă și în special a grânelor de tómnă.

Astăzi 19 August 1888. Constantin C. C. Dateulescu, fiul mai mare a Directorului a estei reviste, a depus la Școala publică primară din orașul R. Sarat, primul său examen cu un succes din cele mai strălucite pentru mica sa țate. Examinatorii au fost d-nii I. D. Pella și Soltescu.

Profesorul care l'a preparat e d-l I. Parhon cărui actualii redactori ai „Gazetei Sătenului” îi aduc felicitările lor pentru eșecenta metodă cu care d'ău primele noțiuni... nui viitor redactor—póte-al „Gazetei Sătenului”... deși nu l' urăm uă asemenea spinóșă indeletnicire!...

Precum spunem în numărul trecut, avem credința că prețurile la grâne se vor mări lunele viitoare și d'aceia repetăm: cultivatorii să nu vîndă d'acum tot grăul ce au produs.

Di. Dr. N. Teodorescu e numit, în postul vacant de medic de plasă, la plasa Gradiscea-R-de-jos, cu reședința în comuna Balta Albă.

În general vorbind, porumbul promite uă frumóșă recoltă. Cócerea însă va cam întârđia din care causă porumbișcele nu vor putea a fi utilizate pentru semănături de grâne de tómnă, afară numai dacă tómnă va fi lungă și agriculturilor nu le vor fi témă a semăna târđiu grânele de tómnă, care, precum se știe, nu reușesc tot d'auna bine, semănându-se târziu.

X.

DIN ȚARĂ

Un redactor al nostru care sosește din Slănic (de lângă T.-Ocna) ne arată că timpul s'a îndreptat în acest fericit colț al Carpaților și că sunt zile de uă frumusețe rară. Puțini vizitatori însă au mai rămas. D-l Leon Panopol unul din Epitropii aședământului St. Spiridon din Iași, care pune multă oste-

nělă pentru ca Slănicul să 'și ocupe locul ce i se cuvine, în ultima sa venire în Slănic, ar fi afirmat că nouile construcțiuni și îmbunătățiri a acestor băi nu vor întârđia a se face.

La 14 August Slănicul a fost vizitat și de d-l T. L. Maiorescu, ministrul cultelor; ar fi de dorit ca guvernul să se decidă a face drumul de la T. Ocna la Slănic, iar nu Epitropia care are destule cheltueli de făcut pentru îmbunătățirea Slănicului.

D-l V. Gheorghian, unul din puținii ómeni cari au figurat în Ministerul d lui I. Brătianu cu cinste, mustrăză, în »Românul,« tórtare pe scribii de la »Voința Națională« pentru înjurăturile și personalitățile cu care se indeletnicesc cei de la aceea fóe de personalități.

M. L. Regele și Regina s'au reîntors în țară.

Aginul a scădut la 2½ la 100. În Braila aurul se schimbă cu greu în hârtie. Atât mai bine!

Aflăm, cu părere de rău, că d-l Nicolae Bordeanu, unul din principalii redactori ai ziarului „Națiunea, a încetat din viață.

D-l Bordénu avea 58 ani; era un om de bine și liberal. D-sa ocupase, în timp de mai mulți ani, funcțiunea de secretar și în urmă de însărcinat de afaceri al legațiunei române din Constantinopol.

X.

Buletin Comercial.

In portul Brăila în ziua de 17 August 1888 s'au făcut următoarele cumpărări:

Felul	Hectol	Libre	Prețul.	Observații
Porumb	1480	60	8 05	Mag.
„	1400	56 ½	7 10	„
Grâu	3000	60 ½	12 60	„
„	4000	60 ¾	12 35	„
„	3400	60	13 15	Mag.
„	1600	61 ½	13 65	„
„	3000	60 ½	12 50	„
„	2.00	61	13	„
„	2000	58	12	„
„	2000	58	11 75	„
„	2800	57 ½	10 15	Caic
Ord	1500	53	7 50	Mag.
Grâu	2800	59	12 60	„
„	1250	62	13 75	„
„	700	61 ½	13 75	„
„	2200	59 ½	12 95	„
„	1050	58 ½	12 35	„
„	3000	59	12 15	„

MISCELLANEA

NU LĂSAȚI COPII SĂ CITEASCĂ TIPĂRITURI CU LITERE MARUNTE, de ore ce le ruinați simțurile vizuale și 'i predispuneți spre miopie, sau vedere scurtă.

CUM TREBUE SĂ SE CREASCĂ PUII DE CURCĂ. Se știe cu câtă anevoință se pot crește puii acestui galinaceu.

Dacă s'ar avea mai des în vedere următoarele reguli pentru creșterea puilor de curcă, de sigur că s'ar vedea tot p'atâta curci cât gășee:

A nu se ține în plôe și nici în umezélă, ci în un loc călduros și sănătos.

A nu se ține săptămâna dintei slobozi p'afară.

A nu lăsa puii de curcă în sóre, căci razele solare au de efectador mirea și uciderea — ca și plôea — a puilor de curcă.

Hrana și bêtura să le fie în fărîtore.

În apa de bêtut să li se tórne — treptat — câte puțin vin.

Hrânirea s'ă constea din uă amestecătură de lapte acru cu făină de orđ în care se mai adaogă urđici tocate, puțin pătrunjel, cépă, foi de absint și la kilogramul de făină 10 grame de sare și cât ei cu două degete puciosă pisată.

Curcele trebuie crescute la aer curat și în curățenie, în locuri uscate, nisipóse și pe unde, când se fac mai mari, s'ă și găsescă singuri hrana lor preferată, care constă în insecte.

Cu cât curcele vor trăi mai slobode, iar nu în cotețe, cu atât carnea lor va fi mai gustosă.

FRUCTELE AMERICANE ÎN EUROPA. Iankeii nu se mulțumesc numai a trimete în Europa cerealele lor, dar trimet și fructe și mai ales piersice căror le prieșce mult în Statele Unite și care se expediază în lăđi și cutii de tinichea sub forma de conserve cu titluri fôrte pompoșe.

După o statistică există în Statele Unite două milióne de grădini mari pentru vânđarea fructelor, care raportéză — în termen de mijloc — pe fie care an, uă mie cinci sute de milióne de lei. Practici ómeni Americanii!

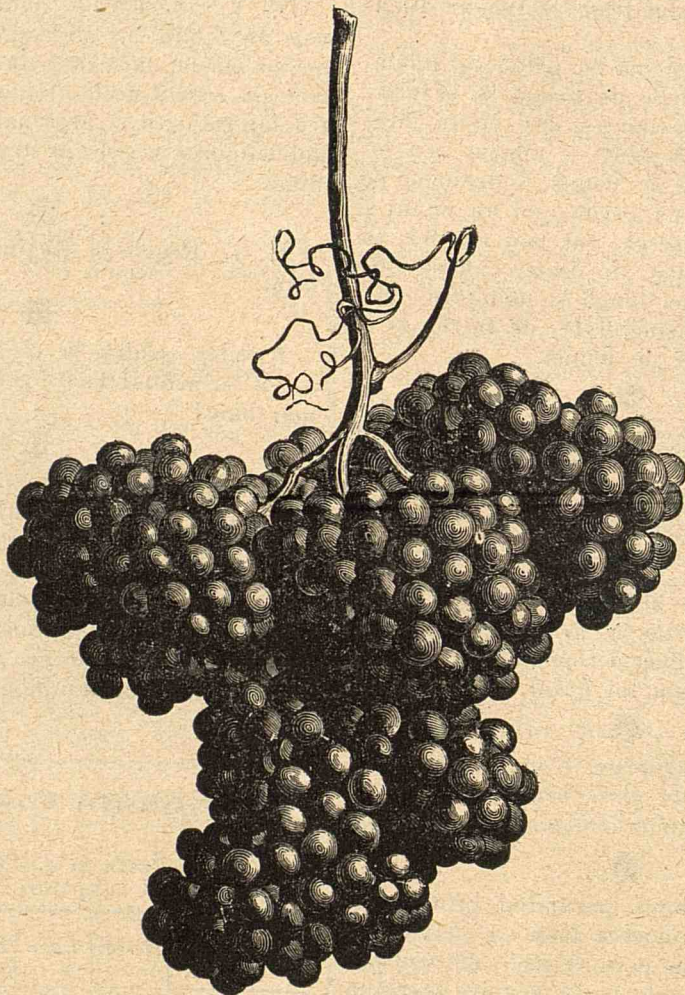
DISENTERIA. Acéstă bôlă caracterizată prin eșirea afară désă și puțină, dar cu sânge, bântue copii din multe sate.

Doctoriele tămăduitoare și feritoare a disenteriei și diareei se găsesc pe la primăriile din sate.

Cel mai bun, însă, mijloc contra acestei boli consistă în uă hrânire igienică, în evitarea hranei care se mistueșce greu și mai ales a fructelor (chiar necópte) ce aduc muntenii cu căruțele prin sate și în ținerea caldă a pântecelor și picerelor.

CUM ÎNGHETĂ COFETARIIA APA ÎN CARAFE. Piséză bine 16 kilograme de

Ciorchine de vița uc vie tuberculóșă din Cochinchina, 1/8 din mărimea naturală [expl. în'acest număr].

ghiață pe care uă amestecă cu 2 kilograme sare de bucătărie și 500 grame salpetru ordinar.

Așeză în fundul unei lăđi un strat din acéstă amestecătură pentru uă duzină de carafe și pun d'asupra carafele unplute cu apă próspută până la 4 degete înălțime. Jur înprejurul caratelor se aședă și se îndesă acea amestecătură de ghiață și se acoperă pe d'asupra totul cu uă flanelă grósă.

După 2 ore se póte scóte carafele în care apa a înghetat cu totul.

Un econom român.

